

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

А. В. Пантелеймонов

“ _____ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Екологічний туризм

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти **бакалавр**

/

галузь знань **10 Природничі науки**

спеціальність **101 Екологія**

освітня програма **Екологія**

спеціалізація

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

(обов'язкова / за вибором)

факультет **екологічний**

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“31” 08. 2018 року, протокол №15

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Рябенький А. В. доцент кафедри моніторингу довкілля та природокористування

Кулик М. І. к.т.н., доцент, доцент кафедри екології та неоекології

Програму схвалено на засіданні кафедри моніторингу довкілля та природокористування

Протокол від “30”08. 2018 року № 14

Завідувач кафедри моніторингу довкілля та природокористування

(підпис)

Максименко Н. В.

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією екологічного факультету

Протокол від “31”08. 2018 року № 8

Голова методичної комісії екологічного факультету

(підпис)

Максименко Н. В.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Екологічний туризм» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: екологічна безпека, яка притаманна різним ієрархічним рівням: локальному, регіональному, державному, глобальному.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох розділів:

1. Загальні положення курсу. Історія розвитку, принципи та види екотуризму
2. Еколого-туристичні технології
3. Туроперейтинг та менеджмент в екологічному туризмі

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Екологічний туризм” є вивчення теоретичних і практичних аспектів використання природно-ресурсного потенціалу територій і акваторій для еколого-туристичної діяльності спрямованої на задоволення потреб суспільства у вигляді якісного довкілля на підвищення ефективності експлуатації природних ресурсів і природних умов (особливо об’єктів ПЗФ).

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основні завдання вивчення дисципліни полягають у забезпеченні засвоєння студентами базових знань, умінь та практичних навичок з екологічного туризму направлених на виявлення еколого-туристичних ресурсів, створення туристичного продукту та його реалізації з найменшим впливом на довкілля.

1.3 Кількість кредитів - 4

1.4 Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	2, 3 -й
Семестр	
7-й	4, 5 -й
Лекції	
16 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
0 - год.	0 - год.
Самостійна робота	
40 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати: історію становлення екологічного туризму, негативні наслідки масового туризму, основні характеристики сучасного екологічного туризму, світові та державні еколого-рекреаційні ресурси, види і форми екологічного туризму, принципи організації еколого-туристичної діяльності.

вміти: застосувати екологічні знання при організації еколого-туристичної діяльності, розробити заходи щодо оптимального використання еколого-туристичних ресурсів, використовувати при вирішенні практичних задач охорону об'єктів ПЗФ.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія розвитку, принципи та види екотуризму

Тема 1. Вступ. Загальні питання екологічного туризму

Передумови виникнення й історія розвитку екотуризму. Концепція сталого розвитку сучасного екотуризму. Негативні аспекти впливу масового туризму на природу. Поняття сталого розвитку туризму. Історія розвитку екотуризму в світі.

Тема 2. Поняття екологічний туризм. Принципи та признаки і функції екологічного туризму. Класифікація екотуризму

Історія виникнення терміну «екологічний туризм». Принципи та признаки, екологічного туризму. Функції екологічного туризму: інтелектуально-освітня, культурно-пізнавальна, естетично-художня. Класифікація екотуризму. Пізнавальний екотуризм. Пригодницький екотуризм. Рекреаційний екотуризм. Науковий екотуризм. Форми і напрями туристичної діяльності.

Тема 3. Сучасний стан та перспективи розвитку туризму у світі та в Україні

Прогнози розвитку світового туризму. Сучасний стан та стратегічні пріоритети розвитку туристичної політики України. Перспективи розвитку туризму у світі та в Україні. Сприятливі зони розвитку екотуризму в Україні, гірські райони Карпат. Екологічний туризм в країнах Європи, Америки, Африки, Азії.

Розділ 2. Еколого-туристичні технології

Тема 4. Еколого-туристичні технології

Генеральні завдання і ключові інструменти еколого-туристичного менеджменту.

Екологічно орієнтовані технології в архітектурі, будівництві туристському спорядженні.

Транспортні послуги і екологічні проблеми транспорту. Використання природних ресурсів.

Тема 5. Технології мінімізації забруднення оточуючого середовища в екологічному туризмі

Використання технологій і методів мінімізації забруднення оточуючого середовища підчас готування їжі, прання та миття посуду. Улаштування притулків, готелів, бівуаків.

Тема 6. Безпека в екологічному туризмі

Поняття безпеки в туризмі. Види небезпек в туризмі (об'єктивні та суб'єктивні). Фактори ризику в природі і заходи їх попередження. Правила поведінки туристів на природі. Дотримання санітарно-епідеміологічних і гігієнічних правил. Безпека окремих видів екологічного туризму. Організація пошукових і рятувальних робіт в екологічному і

пригодницькому туризмі. Безпека туристів на території України. Спеціалізовані служби забезпечення безпеки туристів. Медичне забезпечення в туристському поході. Страхування туристів. Етика екологічної мандрівки.

Розділ 3. Туроперейтинг та менеджмент в екологічному туризмі

Тема 7. Формування еколого-туристичного продукту

Оцінка еколого-туристичного потенціалу та доступних ресурсів. Еколого-соціологічний аналіз і цільові групи. Вивчення рекреаційних потреб екотуристів. Об'єкти і теми маршрутів та екскурсій. Інформаційні матеріали. Маркетинг і реклама. Особливості ціноутворення в екотуризмі.

Тема 8. Туроперейтинг в екотуризмі

Поняття й складові туроперейтингу. Поділ туроператорів за спеціалізацією, місцем діяльності. Ініціативні й рецептивні туроператори. Загальні принципи планування в екотуризмі. Проектування екотурів. Робота гідів з гостями. Менеджмент якості туристського обслуговування. Інформаційний контакт з гостями. Загальна підготовка туриста. Теоретична підготовка туриста (географічна, краєзнавча, топографічна). Практична підготовка туриста (фізична, технічна, тактична, психологічна).

Тема 9. Менеджмент обслуговування екотуристів

Підготовка до туристичної подорожі. Організація розміщення екотуристів. Стандартна класифікація засобів розміщення екотуристів. Спеціалізовані засоби розміщення туристів. Організація харчування туристів в екологічних і пригодницьких турах. Режим харчування і меню з врахуванням програми туристичного обслуговування кожної групи. Виконання програми обслуговування туристів: персональний підхід, безкоштовні додаткові послуги і заходи, очікування туристів, необхідність комунікацій з гостями до початку і після закінчення туру.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів та тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Історія розвитку, принципи та види екотуризму												
Разом за розділом 1	26	6	8			12	32	2	2			28
Розділ 2. Еколого-туристичні технології												
Разом за розділом 2	20	4	2			14	26	1	2			23
Розділ 3. Туроперейтинг та менеджмент в екологічному туризмі												
Разом за розділом 3	26	6	8			12	32	1	2			29
Усього годин	72	16	16			40	90	4	6			80

4. Темі семінарських (практичних занять лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість
		годин
1	Вплив туризму на навколишнє природне середовище. Мої літні враження	2
2	Виявлення еколого-туристичного потенціалу різних регіонів	4

	України	
3	Еколого-туристичні технології (проведення поточного контролю у формі колоквиуму)	2
4	Формування еколого-туристичного продукту	2
5	Сучасний стан та перспективи розвитку туризму в Україні	4
6	Туроперейтинг та менеджмент в екологічному туризмі (проведення поточного контролю у формі колоквиуму)	2
	Разом:	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Загальні питання екологічного туризму Поняття сталого розвитку туризму. Історія розвитку екотуризму в світі.	4
2	Тема 2. Поняття екологічний туризм. Принципи та признаки, функції екологічного туризму. Класифікація екотуризму Принципи та признаки, екологічного туризму. Пізнавальний екотуризм. Пригодницький екотуризм. Рекреаційний екотуризм. Науковий екотуризм.	4
3	Тема 3. Сучасний стан та перспективи розвитку туризму у світі та в Україні. Сучасний стан та стратегічні пріоритети розвитку туристичної політики України. Перспективи розвитку туризму у світі та в Україні. Сприятливі зони розвитку екотуризму в Україні, гірські райони Карпат. Екологічний туризм в країнах Європи, Америки, Африки, Азії.	4
4	Тема 4. Еколого-туристичні технології Екологічно орієнтовані технології в архітектурі, будівництві, туристському спорядженні. Транспортні послуги і екологічні проблеми транспорту. Використання природних ресурсів.	4
5	Тема 5. Технології мінімізації забруднення оточуючого середовища в екологічному туризмі Методи мінімізації забруднення оточуючого середовища під час готування їжі, прання та миття посуду. Улаштування притулків, готелів, бівуаків.	4
6	Тема 6. Безпека в екологічному туризмі Дотримання санітарно-епідеміологічних і гігієнічних правил. Безпека окремих видів екологічного туризму. Організація пошукових і рятувальних робіт в екологічному і пригодницькому туризмі. Безпека туристів на території України. Спеціалізовані служби забезпечення безпеки туристів. Медичне забезпечення в туристському поході. Етика екологічної мандрівки.	6
7	Формування еколого-туристичного продукту. Оцінка еколого-туристичного потенціалу та доступних ресурсів.	6
8	Тема 8. Туроперейтинг в екотуризмі Проектування екотурів. Менеджмент якості туристського обслуговування. Інформаційний контакт з гостями. Загальна підготовка туриста.	5

	Теоретична підготовка туриста (географічна, краєзнавча, топографічна). Практична підготовка туриста (фізична, технічна, тактична, психологічна).	
9	Тема 9. Менеджмент обслуговування екотуристів. Організація харчування туристів в екологічних і пригодницьких турах. Режим харчування групи під час подорожі. Виконання програми обслуговування туристів.	3
	Разом:	40

6. Індивідуальні завдання

7. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні контролю: поточний протягом семестру; приймання індивідуальних завдань (контрольних робіт, передбачених навчальним планом); підсумковий семестровий.

Поточний контроль проводиться науково-педагогічним працівником у формі усного опитування або письмового контролю на практичних заняттях та лекціях. Можливо проведення поточного контролю у формі колоквиуму, комп'ютерного тестування.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання та проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу і в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою дисципліни.

Кожний вид роботи, виконаний студентом під час засвоєння навчальної дисципліни, оцінюється. Бали, передбачені за виконання кожного виду роботи, включені до загальної максимальної суми балів (100), що складають оцінку студента за засвоєння навчальної дисципліни.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3			Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	№ 1	–			
5	5	20	2	1	1	14	3	3	18	–	72		
												28	100

T 1, T 2, ..., T 9 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів (%) за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

Знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

☐ **«Зараховано»** — студент в основному опанував теоретичний матеріал навчальної дисципліни та виконав всі види завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але може припускатися певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

☐ **«Не зараховано»** — студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає на запитання, плутає поняття, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм / Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2004. – 192 с.
2. Храбовченко В. В. Экологический туризм: Учебно-методическое пособие. – М.: Финансы и статистика. 2003. – 208 с.
3. Кифяк В.Ф. Організація туризму. – Чернівці. Книги – ХХІ. 2008. – 344 с.

Допоміжна література

1. Козинець В.М. БЖД у сфері туризму. – К.: 2006.
2. Дроздов А.В. Основы экологического туризма – М.: 2004
3. Кузьменко А.В. Особенности организации и эффект экологического туризма // Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно-исторические предпосылки и последствия: мат. IV Междунар.науч-практ. конф.–Донецк, 2002.–С. 290-292.
4. Мотузенко О.О. Екологічний туризм в контексті сталого розвитку території. //Туризм на порозі ХХІ століття: освіта, культура, екологія: мат. міжнар. наук.- практ. конф.– Київ, 1999.– С. 189-191.
5. Панов І. Екологічний туризм //Краєзнавство, географія, туризм, 1998, № 11.–С. 7.
6. Серебрій В. Екологічний туризм – ключ до сталого розвитку.// Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2002. - №35 (280). – с.1 -3.
7. Чижова В.П. Развитие экотуризма в охраняемых природных территориях (эколого-географический аспект) // Проблемы региональной экологии. Общественно-научный журнал. 2000, № 4. – С. 28-35.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне Забезпечення

1. Центральна наукова бібліотека ХНУ ім. В.Н.Каразіна.
<http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/>